

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО НАВЧАННЯ СТВОРЕННЯ ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНИХ

У статті надано методичні рекомендації щодо кожної фази та етапу у створенні професійно орієнтованого проекту на основі німецькомовних текстів.

Ключові слова: *планувальний етап; підготовчий етап; презентаційний етап; підсумковий етап.*

Постановка проблеми та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Відповідно до вимог Болонської угоди в Україні відбувається поступове реформування системи вищої освіти, що спрямоване на вдосконалення й оновлення змісту освіти, її форм, упровадження інноваційних технологій. Такі зміни орієнтують систему освіти на підготовку ініціативних, конкурентноспроможних, мобільних фахівців. Це потребує пошуку найбільш досконалих методичних шляхів організації навчально-виховного процесу.

У «Програмі з німецької мови для педагогічних факультетів університетів та педагогічних інститутів» [7] зазначено, що на V курсі мовного вищого навчального закладу вдосконалення іншомовної комунікативної компетентності (ІКК) магістрантів здійснюється за такими ж напрямками, як на попередніх курсах, але на більш високому рівні. Цьому процесу сприятиме робота над проектами з професійних питань у галузі навчання іноземних мов (ІМ).

Доцільність впровадження проектною методикою для викладання у дорослій студентській аудиторії довів ще Р. Чемберс [6]: а) дорослі найкраще сприймають надану їм автономію у навчанні; б) проекти за своєю сутністю і деякими критеріями подібні до наукового дослідження, а розвиток умінь проведення науково-дослідницької діяльності вважається однією з головних цілей вищої школи; в) робота з виконання проектів є свого роду моделлю самоосвіти, навички якої стануть у пригоді студентам у їхнім майбутній трудовій діяльності.

Нами було висунуто припущення, що досягнення належного рівня ІКК магістрантів є можливим за умов розробки ними професійно орієнтованих проектів на заняттях з практичного курсу ІМ та під час проходження ними педагогічної практики в університеті [4].

Аналіз останніх досліджень та публікацій, виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується зазначена стаття. Проведення проектних робіт було темою багатьох досліджень. Так Е. Г. Арванітопуло розробляла проек-

тну методику навчання на старшому ступені ліцею [1]. Є. С. Полат зосередила свою увагу на навчанні за цією методикою учнів загальноосвітньої школи [2; 3]. Робота В. В. Стрілець присвячена проектній методиці навчання англійської мови майбутніх програмістів із застосуванням інформаційних технологій [5]. Однак проблема виконання професійно орієнтованих проектів у процесі підготовки майбутніх викладачів німецької мови ще залишається відкритою.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета цієї статті полягає у формулюванні методичних рекомендацій щодо створення професійно орієнтованих проектів у підготовці магістрантів-філологів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Для підготовки магістрантів створювати професійно орієнтовані проекти на основі німецькомовних текстів викладачу, перш за все, слід переосмислити свою роль у навчально-виховному процесі вищого навчального закладу. Фахівець, який навчає магістрантів, має усвідомити, що перед ним його майбутні колеги і будувати з ними партнерські відносини, основані на взаємоповазі. Якщо викладач спілкуватиметься з ними зверхньо, вважатиме себе центром всього, що відбувається на занятті, а свою точку зору єдиною правильною, йому не вдасться зробити проектну діяльність магістрантів дійсно дослідницькою. Майбутні філологи відноситимуться до проекту формально, як до чергового об'ємного завдання, їх творчий потенціал залишиться нерозкритим.

З самого першого дня занять у магістратурі треба налаштовувати магістрантів на те, що вони є активними і рівноправними учасниками і організаторами навчального процесу, які несуть відповідальність за власні успіхи у навчанні і фаховий та професійний розвиток. Саме тому створення серйозної та доброзичливої робочої атмосфери на заняттях ми вважаємо первісною передумовою і запорукою успіху підготовки майбутніх викладачів іноземної мови.

Конкретизуємо наші методичні рекомендації для кожного етапу.

Фаза тренування у створенні проектів.

Планувальний етап. На цьому етапі магістранти мають обрати загальну для групи проектну тему і підтему, яку кожен з них хоче дослідити більш детально. Щоб допомогти магістрантам здійснити вибір, можна заздалегідь відібрати тексти до підтем, які будуть надані магістрантам для користування у ході роботи над проектом, розкласти їх у довільному порядку і запропонувати майбутнім філологам розсортувати їх за підтемами. На нашу думку, це сприятиме їх «зануренню» у тему і здійсненню вибору.

Тут також має бути сформульована проблема, що підлягає вирішенню у ході проектної діяльності, і цілі проекту. Викладач повинен обговорити з магістрантами способи презентації результатів дослідження. Якщо у магістрантів виникатимуть власні ідеї, це варто підтримати (і, у разі потреби, скорегувати), оскільки це свідчить про інтерес до роботи, що планується і, таким чином буде підвищена мотивація. До того ж було б непогано, якби способи презентації не повторювались. З раціональних міркувань це варто зробити вдома.

Коли магістранти визначаться, яку з підтеми вони будуть опрацьовувати, викладач роздає підібрані ним тексти відповідно до обраних підтем та вказує на те, що відтепер проект буде займати лише певну частину практичного заняття і більшою мірою відноситиметься до позааудиторної самостійної роботи магістрантів.

Тексти, які викладач пропонуватиме магістрантам, мають бути автентичними та інформативними. Треба залучати майбутніх викладачів до самостійного пошуку додаткової інформації і слід зазначити, що в умовах сьогоденного розвитку інформаційних технологій магістранти самі, без вказівок викладача, пропонуватимуть це. Та все ж таки не пропонувати їм жодних текстів ми не можемо. Німецькомовні тексти у нашому випадку є скоріш наочністю, що зорієнтує магістрантів на дійсно найважливішу інформацію, на яку обов'язково потрібно звернути увагу.

Процес освіти має бути прозорим та зрозумілим і тому вже на планувальному етапі першої фази необхідно обговорювати з магістрантами способи контролю виконання проекту і критерії його оцінювання. Обґрунтовані вимоги викладача зорієнтують їхню діяльність у потрібному напрямку і полегшать процес створення проекту. Той факт, що з ними радяться з приводу оцінювання їхніх робіт, мотивує.

Підготовчий етап. Враховуючи психологічні передумови навчання магістрантів, не треба примушувати їх до регулярного звітування. Партнерські відносини з майбутніми колегами є запорукою того, що магістранти самі звертатимуться до викладача за порадою. Тут також слід бути обережним, оскільки це має бути дійсно консультування, а не виконання частини роботи за своїх підопічних.

Стосовно професійно орієнтованих завдань, спрямованих на підготовку магістрантів до навчання студентів, слід зазначити, що бажано було б додавати до них зразки вправ і аналізувати їх разом із майбутніми викладачами. Це допоможе їм краще розробити власні вправи, які також мають бути проаналізовані всією групою у навчальних цілях. Навчаючи магістрантів розробляти серії вправ і завдань, можна надати їм перелік методичних праць, до яких вони можуть звернутися, виконуючи це завдання.

Магістранти, як правило, з задоволенням виконують роль викладача на занятті перед своєю групою. Тому, аналізуючи разом з усією групою фрагмент занять, треба дуже тактовно вказувати на помилки, щоб не демотивувати магістрантів.

Презентаційний етап. Стосовно способів презентації викладач має наполягти на тому, що вони мають бути різноманітними і не повторюватись, щоб презентація була цікавішою. Треба заохочувати магістрантів до виготовлення наочності та застосування технічних засобів, що стане їм у пригоді у майбутній професійній діяльності. Пояснивши основні моменти, на які вони мають звернути увагу, готуючись до презентації, слід підкреслити, що найголовнішим є все ж таки зміст їх повідомлень, логічно структурований та правильно поданий. Це пов'язано з тим, що намагаючись зробити свою презентацію найцікавішою, деякі магістранти захоплюються скоріш театралізацією, відволікаючись від мети: проекти мають розвивати їх ІКК.

Підсумковий етап. Після презентації викладач допомагає магістрантам оцінити один одного і організовує обговорення, що вдалося найкраще, які були недоліки та як їх можна усунути. Аналізуючи презентації магістрантів потрібно поцікавитись їх думкою щодо того, як можна оптимізувати процес роботи над проектом. Відповідаючи на такого роду запитання майбутні викладачі вчитимуться планувати проекти із студентами.

Фаза практики у створенні проектів.

Планувальний етап. Друга фаза у створенні проектів вимагатиме від керівника педагогічної практики вирішення багатьох організаційних питань. Так він має заздалегідь дізнатися у викладачів, у групах яких магістранти проходять педагогічну практику, яка тема підлягатиме опрацюванню у цей період навчання, за яким підручником здійснюватиметься навчання, розклад занять і т. ін. Керівник педагогічної практики має повідомити все це магістранту вже на першій консультації планувального етапу, щоб магістрант мав час на розробку вправ і проектних завдань, підбір текстів, і робив це враховуючи рівень володіння мовою студентів даної групи.

Підготовчий етап. Підготовка магістрантів до створення проектів із студентами відбувається, як і на попередньому етапі, у ході консультацій, щоб керівник педагогічної практики мав можливість вносити необхідні корективи ще до початку практики. Та ми вважаємо всі ці зусилля з боку викладача виправданими, оскільки створення магістрантом проекту для студентів не лише розвиває його комунікативно-навчальні вміння, але й дає незрівняні можливості для формування професійно-педагогічної спрямованості його особистості як викладача ІМ.

Коли магістранти здійснять усі необхідні приготування (підберуть тексти, спланують хід проекту, розроблять серії вправ і завдань), потрібно переходити вже безпосередньо до педагогічної практики. Керівництво проектами студентів вчить магістрантів налагоджувати соціальні партнерські стосунки з тими, кого вони навчають. Магістранти усвідомлюють, що за якістю презентацій студентів судитимуть про рівень їхньої (магістрантів) професійної компетенції, а кожен магістрант хоче бути успішним у своїй профе-

сійній діяльності. Таким чином навіть сором'язливі і не дуже впевнені у собі магістранти опиняться в ситуації, коли вони мають входити у взаємодію з членами студентської групи, зацікавити їх ідеєю проектної роботи, викликати в них бажання до сумісної позааудиторної роботи.

Для цього керівник педагогічної практики і викладач практики ІМ групи повинні підтримувати магістранта і його авторитет в очах студентів, стримуватись від зауважень, які можна висловити після заняття.

Магістранта також слід підготувати до того, що процес виконання проекту є певною мірою відкритим, у разі потреби в нього можна і треба вносити корективи, це цілком нормально для творчого процесу і він має бути відкритим для побажань студентів. Зазначимо, що керівник практики і викладач групи мають слідкувати за тим, щоб магістранти не захоплювались театралізацією презентації, а звертали увагу перш за все на свої першочергові обов'язки: навчання студентів німецької мови.

Презентаційний етап. Функції організатора на цьому етапі знову ж таки виконуватиме магістрант. Він має допомогти студентам з оформленням продукту проекту, опікуватись тим, щоб усі технічні засоби для презентації були підготовлені. Магістрант узго-

джує з керівником педагогічної практики дату презентації, адже той має відвідати презентацію у кожній групі студентів, де працювали магістранти. Ходом презентації також керує магістрант.

Підсумковий етап. Після проведення презентацій студентських проектів треба допомогти магістрантам і студентам оцінити та обговорити їх.

На конференції, присвяченій результатам педагогічної практики обов'язковим є виконання магістрантами завдань, спрямованих на формування в них позитивного ставлення до студента як мовленнєвого партнера в міжособистісному та педагогічному спілкуванні, позитивного ставлення до професії, схильності до професійно-педагогічного спілкування.

Висновки з поданого дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку.

Слід зазначити, що запропоновані нами рекомендації щодо навчання створення професійно орієнтованих проектів у підготовці майбутніх викладачів німецької мови не претендують на яку-небудь виключність та завершеність, вони є лише порадами для використання у навчальному процесі. Подальшими розвідками у цьому напрямку може стати розробка методичних рекомендацій щодо створення інших типів проектів.

Список використаних джерел

1. Арванітопуло Е. Г. Проектна методика навчання англійської мови на старшому ступені ліцею : дис. канд. ... пед. наук : 13.00.02 / Арванітопуло Елла Георгіївна – К., 2006. – 289 с.
2. Полат Е. С. Метод проектов на уроках иностранного языка / Е. С. Полат // Иностранные языки в школе. – 2000. – № 2. – С. 3–10.
3. Полат Е. С. Метод проектов на уроках иностранного языка / Е. С. Полат // Иностранные языки в школе. – 2000. – № 3. – С. 19–20.
4. Кіршова О. В. Методика підготовки магістрантів створювати професійно орієнтовані проекти на основі німецькомовних текстів : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Ольга Володимирівна Кіршова. – К., 2008. – 502 с.
5. Стрілець В. В. Проектна методика навчання англійської мови майбутніх програмістів із застосуванням інформаційних технологій : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / В. В. Стрілець ; Київ. нац. лінгв. ун-т. – К., 2010. – 23 с.
6. Chambers R. A Survey of Laboratory Teaching / R. Chambers // Bulletin of the Institute of Physics and Physics Society. – 1972. – Vol. 15. – №4. – P. 77–84.
7. Curriculum für den sprachpraktischen Deutschunterricht an pädagogischen Fakultäten der Universitäten und pädagogischen Hochschulen. – К. : Ленвіт, 2004. – 256 с. (німецькою мовою).

О. В. Кіршова,

*канд. пед. наук, доцент кафедри романо-германской филологии,
ЧНУ ім. Петра Могили, г. Николаев, Украина*

МЕТОДИЧЕСКИЕ РЕКОМЕНДАЦИИ ОТНОСИТЕЛЬНО ОБУЧЕНИЯ СОЗДАНИЮ ПРОФЕССИОНАЛЬНО ОРИЕНТИРОВАННЫХ ПРОЕКТОВ В ОБУЧЕНИИ МАГИСТРАНТОВ-ФИЛОЛОГОВ

В статье представлены методические рекомендации к каждой фазе и этапу в создании профессионально ориентированного проекта на основе немецкоязычных текстов.

Ключевые слова: *этап планирования; подготовительный этап; презентационный этап; итоговый этап.*

О. Kirshova,

Petro Mohyla Black Sea State University, Mykolaiv, Ukraine

METHODICAL RECOMMENDATIONS FOR TACHING THE CREATION OF PROFESSIONELLY ORIENTED PROJECTS DURING THE PREPARATION OF MASTERS-PHILOLOGISTS

The article defines the methodical recommendations for each phase and stage to create professinelly oriented projects on the basis of texts in German.

Initially, the author specified methodological recommendations for the phase of training in the creation of projects. So, at the planning stage, undergraduate students have to choose the topic of the project, formulate the problem, and the teacher must distribute the texts he has selected in accordance with the chosen subtexts. At the preparatory stage, undergraduates perform professionally-oriented tasks developing a series of exercises for their colleagues. After the presentation phase, the teacher helps the undergraduate students evaluate each other and organizes a discussion of what was best, what were the drawbacks and how they can be eliminated, which is actually the goal of the final stage.

The practice phase in creating projects takes place during pedagogical practice. So at the planning stage, the teacher should inform the master student, according to which student group it is fixed, that the master had time to develop the exercises and design tasks, the selection of texts, and did so taking into account the level of knowledge of the language students of this group. At the preparatory stage, the leader of the practice and the group's instructor must ensure that the students do not admire the presentation of theatrical, but pay particular attention to their primary responsibilities: training students of the German language. At the presentation stage, the organizer will perform the functions of the organizer. After conducting presentations of student projects at the final stage, it is necessary to help magistrates and students to evaluate and discuss them.

Key words: *planning stage; preparatory stage; presentation stage; final stage.*

Рецензенти: *Кажан Ю. М.*, канд пед. наук, доцент;
Вакуленко Т. І., канд. пед. наук, доцент.

© Кіршова О. В., 2018

Дата надходження статті до редколегії 16.05.2018